

เรื่อง ศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย จังหวัดกำแพงเพชร

รายละเอียด

บทนำ

“แห่งเจีย (ฉีเทียนต้าเจิ้ง) ลิงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า” เป็นวรรณกรรมจากปลายปากกาของ “จรัสศรี จิรภาส” อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้ค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวานรตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยมนุษย์เชื่อว่า ลิงเป็นสัตว์ลึกลับ สามารถ ปกป้องรักษา ป้องภัยให้ และเพื่อสืบทอดความเชื่อเหล่านี้ มนุษย์จึงอาศัยการบอกเล่าเป็นนิทานเพื่อให้บอก เล่าง่าย และจดจำง่าย ซึ่งนิทานที่ว่า อาจเกิดจากเค้ามูลของความจริงหรือไม่ก็ได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ประวัติความเป็นมา 2) ขั้นตอนการสักการะ

ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย

แห่งเจีย หรือซุนหงอคง หนึ่งในพญาวานรที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดในโลก และมีผู้คนนับถือศรัทธาในด้านของ ความมีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดรอบรู้ รอดพ้นจากทุกอุปสรรคปัญหาที่เข้ามา ซึ่งในเมืองไทยเองก็มี ศาลเจ้าพ่อแห่งเจียอยู่หลายแห่งด้วย (เรียกว่า ใต้เสี้ยสุกโจ้ว หรือเจ้าพ่อแห่งเจีย) เป็นการบ่งบอกถึงความนิยม และ

ศรัทธาเลื่อมใสได้เป็นอย่างดี

“แห่งเจีย (ฉีเทียนต้าเซ็ง) ลิงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า” เป็นวรรณกรรมจากปลายปากกาของ “จรัสศรี จิรภาส” อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้ค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวานรตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยมนุษย์เชื่อว่า ลิงเป็นสัตว์ลึกลับ สามารถปกป้องรักษา ป้องกันภัยให้ และเพื่อสืบทอดความเชื่อเหล่านี้ มนุษย์จึงอาศัยการบอกเล่าเป็นนิทานเพื่อทำให้บอกเล่าง่าย และจดจำง่าย ซึ่งนิทานที่ว่า อาจเกิดจากเค้ามูลของความจริงหรือไม่ก็ได้

แห่งเจียเป็นตัวละครหนึ่งใน “ไซอิ๋ว” เท่านั้น แต่ในปัจจุบันตัวละครนี้เสมือนมีตัวตนดำรงอยู่ในโลกความเป็นจริงและเป็นที่เคารพของกลุ่มคน แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงแห่งเจีย อาจต้องย้อนถึงต้นฉบับวรรณคดี ที่ตัวละครนี้ปรากฏอยู่ นั่นคือ ไซอิ๋ว ซึ่งเดิมทีเชื่อกันว่าเป็นวรรณกรรมสมัยราชวงศ์หมิง เคยเล่ากันว่า “อู๋ ฉิงเอน” นักประพันธ์ (ค.ศ. 1500-1582) เป็นผู้รวบรวมเรื่องเล่าจากท้องถิ่นต่างๆ มาผสมผสานเป็นวรรณกรรม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าของจรัสศรี จิรภาส ผู้เขียนหนังสือ “แห่งเจีย (ฉีเทียนต้าเซ็ง)” อธิบายว่า ผู้แต่งที่แท้จริงนั้นจะใช่ “อู๋ ฉิงเอน” หรือไม่ ยังไม่สามารถบ่งชี้ได้อย่างชัดเจน แต่ที่ศึกษากันจนยอมรับกันนั้นคือ เรื่องไซอิ๋วเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง อันเป็นรอยต่อระหว่างราชวงศ์ถัง ภายหลังจาก พระถังซำจั๋งกลับมาจากประเทศอินเดียและแปลคัมภีร์พุทธศาสนาเผยแพร่ในประเทศ เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะ ลูกศิษย์ของท่านแต่งหนังสือเรื่อง “ดำถ้ำซานจิ้งหวิงจื่อฮัว” (บันทึกการเดินทางไปอาราธนาพระไตรปิฎก ของพระตรีปิฎกแห่งมหาราชวงศ์ถัง) ซึ่งเชื่อกันว่าผลงานนี้เป็นจุดเริ่มต้นของวรรณกรรมไซอิ๋ว และเล่มนี้เช่นกันที่ “แห่งเจีย” ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรก แน่หนอนว่าลึงเทพเจ้าที่โด่งดังอย่างแห่งเจีย ก็สืบเนื่องมาจากฉบับไซอิ๋ว มากกว่า และกลายเป็นเทพ “ฉีเทียนต้าเซ็ง” ที่ผู้คนบูชา สำหรับเนื้อเรื่องในไซอิ๋ว นั้น ชาวไทยและผู้คนหลาย ประเทศทั่วโลกน่าจะคุ้นเคยกันดี แต่ในที่นี้ผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแห่งเจีย ตั้งข้อสังเกตกันไว้ว่า ในวรรณกรรมจีน ไม่เคยมีตัวละครที่ถูกเขียนให้ทำทลายอาละวาดสวรัคอย่างหนักหน่วงเช่นนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ผู้เขียนแฝง แนวคิดต่อต้านระบอบศักดินาในช่วงเวลานั้น ซึ่งอาจจะสะท้อนถึงแนวคิดก้าวหน้าของผู้คนในยุคสมัยหมิงเช่นกัน เมื่อมีกำเนิดตัวละครแล้ว พัฒนาการมาสู่ความศรัทธาในภายหลังนั้น อาจต้องเริ่มต้นที่คำอธิบายว่า การนับถือ ลิงหรือสัตว์อื่นไม่ใช่เรื่องแปลก ประวัติศาสตร์จีนปรากฏพฤติกรรมการบูชาลึงมาก่อน เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มี รูปร่างคล้ายมนุษย์ คนยุคโบราณจึงกราบไหว้ลึงเป็นเทพเจ้า แต่ความคิดเห็นของผู้ศึกษาเกี่ยวกับแห่งเจียอย่างจรัสศรี มองว่าการบูชาลึง-แห่งเจีย ซึ่งกำเนิดจากวรรณกรรมเป็นเรื่องแปลก (ณิชนน อินกันยา, 2563)

การบูชาลึงจากวรรณกรรมนี้ไม่ใช่แค่ชนชาติอื่นอาจไม่เข้าใจ ชนชาติจีนเองและต้นกำเนิดตัวละคร ก็ยังไม่เข้าใจสาเหตุ ดังเช่นบันทึกของเมิ่ง กวางโต้ว ชาวจีนสมัยราชวงศ์ซ่ง เขามบันทึกการเดินทางไปเมือง ฉู่เจี้ยน (ฮกเกี้ยน) ว่า เมืองแห่งนี้มีเรื่องประหลาด 3 เรื่อง หนึ่งในนั้นย่อมมีเรื่อง “การบูชาแห่งเจีย” อย่างไรก็ตาม สำหรับชาวจีนทางใต้เองมองว่าการบูชาลึงแห่งเจียเป็นเรื่องธรรมดา เนื่องจากทางใต้ของจีนบูชาลึงกันมายาวนาน

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงอาจพอสันนิษฐานได้ว่า เมื่อไซอิ๋วเริ่มแพร่หลายโด่งดังไปทั่วประเทศ ชาวจีนในท้องถิ่นที่มีการบูชาลึงจึงผนวกการบูชาลึงที่มีมาแต่โบราณเข้ากับการบูชาหิ้งเจี๋ย

บันทึกของเฉิง กวางโต่ว ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า การกราบไหว้บูชาลึงไม่ได้เป็นเรื่องปกติทั่วไปในจีน แต่นิยมอยู่ในบางท้องถิ่น โดยเฉพาะทางตอนใต้ อาทิ มณฑลหนิงเซี่ยะ กว่างตง (กวางตุ้ง) หูเป่ย์ และฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) พื้นที่เหล่านี้อยู่ในลุ่มน้ำตอนใต้ โดยเฉพาะฝูเจี้ยน ซึ่งน่าจะเป็นพื้นที่ซึ่งมีการกราบไหว้หิ้งเจี๋ยกันมากและเก่าแก่ที่สุด มีวัดบูชาเทพเจ้าลึงที่เก่าแก่ในฝูเจี้ยนชื่อ “วัดหนิงเหยินชื่อ” อีกทั้งยังมีบันทึกโบราณหลายชิ้นบ่งชี้ว่า ทางตอนใต้ของจีนเป็นแหล่งที่อยู่ของฝูงลึง วิถีชีวิตของคนท้องถิ่นย่อมคุ้นเคยกับลึงมาแต่เดิมจรัสศรี ยังสืบค้นต่อไปว่า ชาวจีนภาคใต้มีความเชื่อเรื่องลึงมีจิตวิญญาณคล้ายมนุษย์ โดยมนุษย์โบราณเชื่อว่าลึงชราอายุร้อยปี กลายเป็นลึงวิเศษ หากอายุพันปีจะกลายเป็นมนุษย์ เรื่องเล่าเช่นนี้ทำให้ชาวจีนบางส่วนไม่กล้า ทำร้ายลึงและอาจเรียกลึงว่า “ซือ” (อาจารย์) สำหรับลึงชาวกี้อาจได้รับการยกย่องในหมู่ชาวจีนบางท้องถิ่น และกราบไหว้ลึงชาวกี้อาจเป็น “ไป่เลียงจวิน” หรือ จอมพลชาวกี้อาจเป็นเทพอารักษ์ในหมู่บ้าน ยิ่งประกอบกับฝูเจี้ยน เป็นแหล่งโรงพิมพ์ขนาดใหญ่ การเผยแพร่และความนิยมเรื่อง “ไซอิ๋ว” น่าจะแพร่กระจายได้ไม่ยาก ส่วนหนึ่ง ก็อาจเป็นปัจจัยทำให้เกิดความนิยมความเชื่อบูชาหิ้งเจี๋ยด้วย

แต่ในยุคปัจจุบัน ร่องรอยการบูชาหิ้งเจี๋ยในจีนตอนใต้โดยเฉพาะฝูเจี้ยนในมุมมองของชาวต่างชาติ ยังปรากฏหลากหลาย นักวิชาการได้หวนเคยเขียนบทความว่าเขตเมืองฝูโจว ในมณฑลฝูเจี้ยน ไม่ปรากฏศาลเจ้าจิเทียนต้าเซียง อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่ศึกษาของจรัสศรี เมื่อพ.ศ. 2546 ได้พบว่า เมืองฝูโจวส่วนหนึ่งยังนิยมกราบไหว้หิ้งเจี๋ย มีสถานบูชาหิ้งเจี๋ยหลายแห่ง แต่เมื่อสำรวจรอบเมืองฝูโจว ในพื้นที่ซึ่งเป็นเมืองโบราณเก่าแก่กลับไม่มีการบูชาหิ้งเจี๋ยเทียบเท่า ส่วนการแพร่ความเชื่อความศรัทธามาสู่ดินแดนอื่นนั้น เห็นได้ว่า ชาวจีนที่แผ่นดินใหญ่ที่ไปตั้งรกรากในที่ต่าง ๆ จะปรากฏร่องรอยความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าไปอยู่ด้วย ดินแดนโพ้นทะเลที่มีชาวจีนหรือลูกหลานชาวจีนอาศัยอยู่มากและมีร่องรอยการเคารพบูชาหิ้งเจี๋ยก็มีตั้งแต่ฮ่องกง ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ในแง่เส้นทางประวัติศาสตร์ ผู้สืบค้นเกี่ยวกับหิ้งเจี๋ยมองว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในไทยมาจากมณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) และกวางตง (กวางตุ้ง-แต้จิ๋ว) มากพอสมควร กลุ่มนี้นับถือวานรเทพ และหิ้งเจี๋ยอย่างแพร่หลาย จึงสันนิษฐานได้ว่า ความศรัทธาในหิ้งเจี๋ยเข้ามาในไทยพร้อมเรือสำเภาทะเล ผ่านการล่องเรือจากทางตอนใต้ของจีนมาสู่ท่าเรืออ่าวไทย เช่น ชลบุรี สงขลา ภูเก็ต สำหรับภูเก็ตแล้วเป็นพื้นที่ซึ่งมีชาวฮกเกี้ยนอาศัยอยู่มาก เมื่อไปสำรวจพื้นที่เหล่านี้จะพบเห็นศาลเจ้าหิ้งเจี๋ยจำนวนมาก

สิ่งเหล่านี้ย่อมสะท้อนคุณค่าทางความคิดของชาวบ้านและยังแสดงถึงความศรัทธาและความแพร่หลายของเจ้าพ่อหิ้งเจี๋ยในเมืองไทยอีกด้วย สำหรับพื้นที่ที่ปรากฏเทพเจ้าหิ้งเจี๋ยอย่างแพร่หลายย่อมมีชื่อภูเก็ตด้วย โดยจรัสศรี อธิบายว่า หิ้งเจี๋ยเป็นเทพขวัญใจของคนหนุ่ม คนทรงหิ้งเจี๋ยมักเป็นกลุ่มวัยรุ่น (จรัสศรี จิรภาส, 2547)

ผศ.ดร.อชิรชัญญา ไชยพจน์พานิช ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เล่าอดีตที่มา

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ของศาลเจ้าว่า “ศาลเจ้าที่พบเห็นในเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเชื่อ ซึ่งผูกอยู่กับกลุ่มคนจีน สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย หากแต่หลักฐานเด่นชัด มากขึ้นสมัยอยุธยา ดังจารึกบันทึกว่ามีศาลเจ้าภาคใต้ และกรุงเทพฯ แล้ว โดยพงศาวดารสมัยอยุธยา ก็ได้มี บรรยายถึงตลาดคนจีน และพูดถึงศาลเจ้าปูนเก่าแก่ง ซึ่งเป็นหนึ่งในเทพเจ้าที่คนจีนแต่จีนนับถือด้วย (OOM, 2561)

จากที่มีหลักฐานเด่นชัดมากขึ้นในสมัยอยุธยา สันนิษฐานได้ว่าเมื่อชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนแต้จิ๋ว ได้มีการตั้งถิ่นฐานมากขึ้นในไทยในหลาย ๆ จังหวัดเริ่มถูกแพร่หลาย และจังหวัดกำแพงเพชรก็เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีคนจีนฮกเกี้ยน และจีนแต้จิ๋ว อาศัยอยู่อย่างมาก จึงมีการเผยแพร่ในเรื่องของโช้ว และการไหว้ลิง หรือองค์แห่งเจียนนั่นเอง ทำให้คนหลาย ๆ พื้นที่เริ่มเลื่อมใส ศรัทธา และมีการตั้งศาล (ตั้งจู้) กราบไหว้กัน และศาลแห่งเจียนในจังหวัดกำแพงเพชรก็ได้ก่อตั้งมานานกว่า 40 ปีแล้ว ในส่วนของผู้ดูแลผู้เขียนได้สัมภาษณ์ ป้าเรียม (นางจันเรียม จอลเกิด) และลุงอ้วน (นายศิริวัฒน์ จอลเกิด) พี่ชายของป้าเรียม ตามความเชื่อคือ ได้รับเลือกจากอากาศส่วนใหญ่จะมีความผูกพันกับศาล ซึ่งมักจะวนเวียนหรือมากราบไหว้อยู่บ่อย ๆ และ ได้รับเมตตาเป็นลูกหลานของอากาศ ป้าเรียมได้เริ่มดูแลศาลมาประมาณ 10 ปี ส่วนลุงอ้วนเริ่มมาดูแลศาลได้ ประมาณ 4 ปี ซึ่งการก่อตั้งจากที่เราได้สัมภาษณ์ ป้าเรียมได้บอกว่าคนที่สร้างศาลเจ้าหรือร่างทรงก็ไม่ได้อยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งร่างทรงของอากาศแห่งเจียนจะทำงานอยู่ที่ภาคใต้มีการไปมาที่ศาลบ้างบางครั้ง แต่ไม่เคย เล่าให้ใครฟังในเรื่องของที่มาอย่างแน่ชัด (จันเรียม จอลเกิด และศิริวัฒน์ จอลเกิด, การสัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2565)

ทั้งนี้ศาลเจ้าที่มีอยู่ทั่วประเทศไทยนับหมื่นศาลนั้น มีการแบ่งไปตามลักษณะความเชื่อที่สะท้อนผ่าน งานสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรม ชาวจีน 5 กลุ่ม ภาษาที่ได้ใช้สำภาษามาแผ่นดินสยาม ซึ่งได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ ฮกเกี้ยน ไหหล่า และกวางตุ้ง

โดยศาลเจ้าจีนแต้จิ๋ว และกวางตุ้ง นิยมสะท้อนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นผ่านหน้าบันตัวอาคาร ซึ่งส่วนใหญ่ทำเป็นรูปทรงเรขาคณิตแบบต่าง ๆ เช่น อาจจะเป็นรูปทรงโค้งมน หรือรูปทรง 5 เหลี่ยม ที่เกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับธาตุทั้ง 5 ของคนจีนทั้งสองเชื้อสายนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ศิลปะในศาลเจ้า ก็ได้มีการแบ่งเป็นศิลปะเหมือนศิลปะไทย คือ แบ่งเป็นศิลปะกระแสหลัก และศิลปะท้องถิ่น ศาลเจ้าที่พบเห็นส่วนใหญ่จึงมีการผสมผสานระหว่างศิลปะจีนกระแสหลัก และศิลปะจีนพื้นถิ่น นั่นหมายความว่าศิลปะในศาลเจ้ามีทั้งงานศิลปะสถาปัตยกรรมส่วนที่เหมือนกัน และต่างกันไปตามความเชื่อ พื้นถิ่นที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เป็นต้นว่า มีการวางผังในงานสถาปัตยกรรม ที่มีลักษณะเดียวกันกับวัดในพุทธศาสนานิกายมหายานของจีน และมีการใช้หลักของความสมมาตร โดยจัดตำแหน่งอาคารเป็นแกนกลาง รวมถึงการจัดวางสัญลักษณ์มงคล จำพวกงานประดับต่าง ๆ (OOM, 2561)

ขั้นตอนการสักการะบูชา

เมื่อเดินทางมาถึงศาลเจ้าพ่อแห่งเจียน เราสามารถซื้อเครื่องบูชาที่ถูกจัดเตรียมไว้กับทางศาลเจ้า โดยชุด บูชา

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เทพเจ้าแห่งเจียนั้น ถูกแบ่งออกเป็นชุด ที่ประกอบไปด้วย รูป 1 ท่อ เทียนแดง 2 เล่ม และน้ำมัน 1 ขวด การบูชาเจ้าพ่อแห่งเจียนั้น เราใช้รูปทั้งหมด 60 ดอก และมีจุดให้เราสักการะเทพเจ้าของทั้งศาล รวมแล้ว 14 จุด ด้วยกัน เกือบทุกองค์ที่จะเป็นการนำของเจมากราบไหว้ และจะมีบางองค์ที่สามารถนำเนื้อสัตว์หรือ เหล้ามาถวายได้ ในศาลแห่งเจียนั้นในจังหวัดกำแพงเพชรจะมีการกราบไหว้แบ่งเป็น 3 โซน โซนด้านหน้าของ ตัวศาลเจ้า โซนด้านในของตัวศาลเจ้า และมีโซนด้านหลังจะแบ่งเป็นชั้นบนและชั้นล่าง

โดยเริ่มจากการไหว้ด้านหน้าของศาล ใช้รูปทั้งหมด 19 ดอก ขั้นตอนการไหว้จะเริ่มจาก

จุดที่ 1 องค์ที่ชื่อ จะจุดรูปไหว้ 5 ดอก เราต้องไหว้องค์ที่เป็นองค์แรก (พี่ใหญ่) และยังถือว่าท้องฟ้าเป็นธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ แผ่ขยายอาณาเขตออกไปอย่างไร้ที่สิ้นสุด

จุดที่ 2 องค์นี้เทียนดำเขิน จะจุดรูปไหว้ 3 ดอก และไหว้เป็นองค์ที่สอง (พี่รอง) นับเป็นผู้ยิ่งใหญ่เสมอฟ้าดิน

จุดที่ 3 องค์หลักสี่เก้า จะจุดรูปไหว้ 3 ดอก และไหว้เป็นองค์ที่สาม (พี่สาม) จะทำในเรื่องพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไฟทั้งหมดของไหว้หรือเหล้าจะเป็นสีแดงเท่านั้น

จุดที่ 4 องค์หวู่เทียนดำเสี้ยน จะจุดรูปไหว้ 3 ดอก และไหว้เป็นองค์ที่สี่ (น้องรอง) สามารถขอในเรื่องการงานได้

จุดที่ 5 องค์แปะกง จะจุดรูปไหว้ 5 ดอก และไหว้เป็นองค์ที่ห้า (น้องเล็ก) แปะกงถือว่าเป็นเจ้าที่ที่คอยดูแลศาลแห่งเจียนั้น สามารถนำเนื้อสัตว์มาไหว้ได้ เมื่อไหว้ทางด้านหน้าของศาลเรียบร้อยแล้ว เราจึงเข้ามาไหว้ด้านในของศาล จะใช้รูปไหว้ทั้งหมด 17 ดอก ก่อนจะเริ่มไหว้เราต้องนำเทียนทั้ง 2 เล่ม จุดแล้วนำไปปักในกระถางซ้ายและขวา แล้วนำน้ำมันไปเติมให้ครบ ทั้ง 4 ตะเกียง จากนั้นเราจึงเริ่มไหว้โดยเริ่มจาก

จุดที่ 6 องค์ใต้เสียดุกใจ้ว ตั้งอยู่ตรงกลาง จุดรูปไหว้ 9 ดอก ถือว่าเป็นองค์หลักที่มีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดรอบรู้ รอดพ้น จากทุกอุปสรรคปัญหาที่เข้ามา

จุดที่ 7 องค์ไฉ่ชิงเอี้ยะ ตั้งอยู่ด้านซ้าย จุดรูปไหว้ 3 ดอก

จุดที่ 8 องค์กวางเสียดัก ตั้งอยู่ด้านขวา จุดรูปไหว้ 3 ดอก

จุดที่ 9 องค์หมิงซิ่ง เราจะไหว้ทั้งสองฝั่ง ซ้ายและขวาของหน้าประตูศาล จุดรูปไหว้ 1 ดอก เมื่อไหว้ทางด้านหน้าประตูเรียบร้อยแล้ว เราจะจุดรูปที่เหลือทั้งหมด 24 ดอก แล้วไปไหว้ด้านหลังของศาล โดยจะขึ้นไปไหว้ด้านบนก่อน แล้วจึงมาไหว้ด้านล่าง ตามลำดับ

จุดที่ 10 พระยูไลสุกใจ้ว ตั้งอยู่ตรงกลางชั้นบน จุดรูปไหว้ 9 ดอก เป็นเทพเจ้าแห่งเทศกาลกินเจ ในแต่ละปีจะมีเทศกาลกินเจ เพื่อสักการะพระยูไลสุกใจ้ว

จุดที่ 11 พระแม่กวนอิมพันมือ (พระโพธิสัตว์) ตั้งอยู่ด้านซ้ายชั้นบน จุดรูปไหว้ 3 ดอก นับถือช่วยให้พ้นจากภัยพิบัติ นับถือการกินเจ

จุดที่ 12 องค์ไท่เสียดัก ตั้งอยู่ด้านขวาชั้นบน จุดรูปไหว้ 3 ดอก เป็นเทพเจ้าแห่งสุขภาพและความสม

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คุณ ผู้ที่ต้องการให้ สุขภาพแข็งแรงจะนิยมกราบไหว้ขอพร

จุดที่13 พระสังฆเจียง (พระอรหันต์) ตั้งอยู่ตรงกลางด้านล่าง จุดรูปไหว้ 3 ดอก สามารถขอขามมีด้านโชค
ลาภ ความเจริญรุ่งเรือง

จุดที่ 14 18 เขียน จะอยู่ฝั่งด้านซ้ายและขวาของด้านล่าง จะมีเขียนฝั่งละ 9 องค์ จุดรูปไหว้ 3 ดอกทั้งสอง
ฝั่ง

อรหันต์ทั้ง18 องค์ มีดังนี้

1. เจียวเข้าชินชื่อ ฉายา ภิกษุในรงนก
2. จื่อใต้ชินชื่อ เป็นภิกษุอินเดีย ชื่ออิศวร
3. เค้าทางชินชื่อ อยู่ที่เขายหมอง
4. ฮงกันชินชื่อ ฉายาผู้ปราบเสือให้เชื่อง
5. ฮุยเอียงชินชื่อ
6. ชิบติดจื่อ ฉายาผู้เก็บตก
7. ฮัน ว อ ฉายาอยู่ในถ้ำ
8. ฮุยซางชินชื่อ
9. กูตี่ฮั่วเสียง เป็นภิกษุอินเดีย ชื่อคุณมดี
10. เต้าด้วยชินชื่อ อยู่เกาะทอง
11. ซื่อจื่อปักจุนเจีย เป็นภิกษุอินเดีย ชื่อสิงหลบุตร
12. ช่งชัวะชินชื่อ
13. ส่อฮูลอดตันจุนเจีย นามเป็นบาลี คือ ราหุล
14. เซ่งจันชินชื่อ
15. จื่อโมโลจิบ นามเป็นบาลี คือ กุมารชีพ
16. โมไห่เกียเหยจุนเจีย นามเป็นบาลี คือ มหากัสสป
17. ม้าเม้งจุนเจีย นามเป็นบาลี คือ อัศวโฆษ
18. ปโตฮั่วเสียง ฉายาพระทอ้งพลู๋ (Raponsan, 2555)

จากที่กล่าวมา ไม่ได้มีเพียงแค่ไหว้ทั้ง 16 จุด แต่ยังมีการเสี่ยงเซียมซี และยังมีไปย หรือว่าการเสี่ยงทาย
ด้วยไม้คู่ประกบ นอกจากนี้ในบางครั้งยังมีร่างทรงที่คอยลงมาเยี่ยมและช่วยเหลือลูกหลานของอากง และทุก ๆ
ปี จะมีการจัดงานเทศกาลกินเจ และมีการอาบน้ำมนต์ปีละครั้งเพื่อปัดเป่าสิ่งไม่ดีและสิ่งชั่วร้าย ตามความเชื่อของ
คนที่เคารพบูชาอากง

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่อง ศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย มีวัตถุประสงค์ 1) ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อแห่งเจีย พบว่า เจ้าพ่อแห่งเจีย หรือไต่เสี่ยฮุกโจ้ว หนึ่งในพญาวานรที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดในโลก และมีผู้คนนับถือศรัทธา ในด้านของความมีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดรอบรู้ รอดพ้นจากทุกอุปสรรคปัญหาที่เข้ามา ซึ่งในเมืองไทยเอง ก็มีศาลเจ้าพ่อแห่งเจียอยู่หลายแห่งด้วย เป็นการบ่งบอกถึงความนิยม และศรัทธาเลื่อมใสได้เป็นอย่างดี โดยมีมนุษย์เชื่อว่า ลิงเป็นสัตว์ลึกลับ สามารถปกป้องรักษา ปกป้องภัยให้ และเพื่อสืบทอดความเชื่อเหล่านี้ มนุษย์จึง อาศัยการบอกเล่าเป็นนิทานเพื่อทำให้บอกเล่าง่ายและจดจำง่าย สันนิษฐานได้ว่าเมื่อชาวจีน ได้มีการตั้งถิ่นฐาน มากขึ้นในไทย ในหลาย ๆ จังหวัดเริ่มถูกแพร่หลาย และจังหวัดกำแพงเพชรก็เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีคนจีนอาศัย อยู่อย่างมาก จึงมีการเผยแพร่ในเรื่องของไซอิ๋ว ทำให้หลาย ๆ คนในพื้นที่เริ่มเลื่อมใส ศรัทธา และมีการตั้งศาล (ตั้งจู้) กราบไหว้กัน และศาลแห่งเจียก็ได้ก่อตั้งมากกว่า 40 ปีแล้ว ในส่วนของผู้ดูแลผู้เขียนได้สัมภาษณ์ป้าเรียม (นางจันเรียม จอลเกิด) และลุงอ้วน (นายศิริวัฒน์ จอลเกิด) พี่ชายของป้าเรียม ตามความเชื่อคือ ได้รับเลือก จากอากง มักจะได้รับเมตตาเป็นลูกหลานของอากง ซึ่งการก่อตั้งจากที่เราได้สัมภาษณ์ ป้าเรียม ได้บอกว่า คนที่สร้างศาลเจ้าหรือร่างทรงก็ไม่ได้อยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งร่างทรงของอากงแห่งเจียจะทำงาน อยู่ที่ภาคใต้ มีการไปมาที่ศาลบ้าง บางครั้ง แต่ไม่เคยเล่าให้ใครฟังในเรื่องของที่มาอย่างแน่ชัด วัตถุประสงค์ 2) ขั้นตอน สักการะบูชา พบว่า การสักการะบูชาของไต่เสี่ยฮุกโจ้ว (เจ้าพ่อแห่งเจีย) จังหวัดกำแพงเพชร จะแบ่งเป็นขั้นตอน โดยมีการกำหนดจุดการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าทั้งหมด 16 จุด ก่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจ กับผู้มาสักการะ คือจุดที่ 1 องค์ที่สี่ (เทพฟ้า-ดิน) จะจุดธูปไหว้ 5 ดอก จุดที่ 2 องค์ฉี่เทียนต้าเซิ้น (มหาเทพ ฉี่เทียนต้าเซิ้น) จะจุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 3. องค์หลักสี่เก้า (เทพแห่งไฟ) จะจุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 4 องค์หมู่เทียน ต้าเสิ้น (เทพเรื่อง การงาน) จะจุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 5 องค์แปะกง (เจ้าที่) จะจุดธูปไหว้ 5 ดอก จุดที่ 6 องค์ไต่เสี่ยฮุกโจ้ว (เจ้าพ่อแห่งเจีย) จุดธูปไหว้ 9 ดอก จุดที่ 7 องค์ไฉ่ซิงเอี้ยะ (เทพเจ้าเงินตรา) จุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 8 องค์กวงเสี่ยตี้กง (เจ้าพ่อกวนอู) จุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 9 องค์หนึ่งซิ่ง (เทพเฝ้าหน้าประตู) จะมีซ้าย และขวาของหน้าประตูศาล จุดธูปไหว้ 1 ดอกทั้งสองฝั่ง จุดที่ 10 พระยูไลฮุกโจ้ว (พระพุทธรเจ้า) จุดธูปไหว้ 9 ดอก จุดที่ 11 พระแม่กวนอิมพันมือ (พระโพธิสัตว์) จุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 12 องค์ไท่เสี่ยงเล่างง จุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 13 พระสังฆจา ย (พระอรหันต์) จุดธูปไหว้ 3 ดอก จุดที่ 14 18 เซียน (18 อรหันต์) จะมีเซียนฝั่งละ 9 องค์ จุดธูปไหว้ 3 ดอกทั้งสองฝั่ง โดยแต่ละจุด จะมีการใช้ธูปไหว้ที่ไม่เท่ากัน เพราะเป็นการแบ่งชนชั้น หรือยศศักดิ์ ของแต่ละองค์ อีกทั้งยังมีเครื่องเซ่นไหว้ที่สามารถนำมาถวาย บางองค์ก็มีข้อจำกัดในการไหว้ อย่างเช่น องค์แปะกง ที่สามารถถวายเนื้อสัตว์ได้ แต่องค์อื่น ๆ ต้องเป็นของเจเท่านั้น หรืออย่างองค์หลักสี่เก้า ที่จะต้องถวายของแดง เท่านั้น เพราะถือว่าเป็นองค์ไฟ ถึงแต่ละองค์จะไหว้ไม่เหมือนกัน หรือมีความสามารถที่แตกต่างกัน ก็สามารถ ขอพรในเรื่องอื่นได้ ไม่จำกัดว่าจะต้องขอเพียงเรื่องนั้นเรื่องเดียว ขึ้นอยู่กับตัวเราศรัทธามากแค่ไหน และอยากขอในเรื่องอะไร

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มากกว่า

คำสำคัญ : ศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย

ที่มา : ศุภโชคชัย นันทศรี และคนอื่น ๆ. (2566). ศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย จังหวัดกำแพงเพชร. วารสาร
กำแพงเพชรศึกษา, 6(6). 89-102.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-09-24

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2253&code_db=610004&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology